

Till: Fiskeriverket Göteborg

Kopia till: Länsstyrelserna i Jönköping, Västra Götaland, Örebro, Östergötland, Habo Kommun, Vätternvårdsförbundet.

Habo Sportfiskeklubb har c:a 180 medlemmar varav c:a 75% är hängivna flugfiskare. Vi har under alla år kunnat glädjas åt ett fantastiskt flugfiske efter harr inom Habo Kommuns gränser, ett fiske fullt i klass med det vi finner norrut i landet. Under vårarna har vi dessutom kunnat njuta av att se harr i stora mängder leka i de åar vi har inom Kommunen. Fiskeriverkets Utredningskontor i Jönköping gjorde åren 1987-1994 inventeringar och undersökningar av harren i Vättern och dessa visade att av de 13 åar som Vätterns harr lekte i låg 9 inom vår kommun. I ett flertal av dessa åar har det inte förekommit harrlek de senaste 3-4 åren, och i de andra vandrar endast enstaka harrar upp för lek. Anmärkningsvärt är också att de harrar som finns kvar är stora. I en skrivelse till Fiskeriverket angående förslag till "Fångstförbud för harr i Vättern" (referens: Daniel Brelin, 2011-03-23) beskriver Vätternvårdsförbundet de fakta som idag finns kring harrens tillbakagång i Vättern. Här listas också potentiella orsaker och förslag till åtgärder:

Vätterns förändrade näringsstatus?

Vättern är i dag näringsfattigare än när Vätternvårdsförbundet började sin verksamhet, men då hade Vättern redan funnits i 7'950 år och de första 7'900 av dessa var den med all säkerhet näringsfattigare än i dag!

Klimatförändringar?

Den lilla Dunkehallaån i Jönköpings Kommun är inte lika hårt drabbad som åarna inom Habo Kommun, där dessutom har vattenkvalitén är betydligt bättre. Kan klimatförändringarna drabba Habo, 1,5 mil norr om Jönköping fyra år tidigare!

Fisketryck?

Visst har våra medlemmar och tillresande sportfiskare fiskat mycket genom åren, men harren är ingen fisk som är lämplig att frysa in för kommande behov så fångstuttaget har varit ringa i förhållande till fisket och beståndet. En numera bortgången yrkesfiskare i Habo Kommun fiskade under sin aktiva tid (1900-talet) flera hundra kilo harr i samband med leken varje år för att sälja befruktad harrom till fiskodlingar. Den fångade harren såldes rökt. Hans fångstuttag märkets inte på harrbeståndet. Att överhuvudtaget blanda in fisketrycket som orsak till nedgången känns som en förolämpning mot yrkes- och sportfiskare i Vättern.

Konkurrens (andra fiskarter och kräfta)?

De andra fiskarter som finns i Vättern har, med undantag av den inplanterade laxen, funnits lika länge som harren i Vättern och de har kunnat leva ihop. I samtliga de aktuella åarna fanns det bestånd av flodkräftor innan pesten kom och de fungerade också tillsammans med harren. Ett av harrens viktigaste födoval har drabbats. De enorma kläckningarna av olika dagsländor som kläcktes i strandregionen på försommaren har upphört, men det har skett de senaste åren. Lax har regelbundet planterats in i Vättern i 40 år, så laxen är oskyldig till det fenomenet.

Predation (främst signalkräfta och storskarv)?

Storskarv förekommer endast sporadiskt i de södra delarna av Vättern, förmodligen tack vare avsaknaden av lämpliga öar och skär för kolonierna. Storskarven är väl inte så selektiv i sitt födoval att den väljer harren före andra arter som öring, abborre och mört? För dessa arter märks ingen dramatisk nedgång. Signalkräfta finns det gott om i Vättern och tillrinnande vattendrag. Även om det på senare år förekommit fenskador på harr så är det förmodligen inte att den vuxna harren som utsätts för predation som är orsaken till nedgången i beståndet.

Harrleken sker (har skett) i de lungflytande partierna i åarnas mynningsområden. Leken sker pelagiskt i strömmen och den befruktade rommen faller fritt till botten och klibbar fast. Hur känslig harren är för rompredation bekräftades vid den inventering som genomfördes av Fiskeriverkets Utredningskontor i Jönköping 1987. 50 år inventerades, det förekom harrlek i 13 av dem. Trots bra vattenkvalité, lämpliga strömförhållanden och bottensubstrat i flertalet av de resterande 37 lekte inte harren där. Den gemensamma nämnaren för dessa år var att det fanns ett bestånd av mört, en notorisk predator på rom, där.

Harrlek har även förekommit ute i sjön, men det faktum att harren, med undantag av ett område kring Kårsbyån vid Motala, är helt borta i norra delen av Vättern tyder på att rompredationen i sjön är större än i åarna.

Kan Sveriges sydligaste harrbestånd räddas?

Ja det anser vi i Habo Sportfiskeklubb, men tiden är knapp för mycket tyder på att den harr som finns kvar i Vättern nu är så gammal att den kanske leker en eller högst två gånger till under sin livstid. Några nya generationer harr är inte att förvänta om inget gör snabbt.

Vätternvårdsförbundets "orsaker till beståndets nedgång och möjliga åtgärder" är alltför svävande för att inge förtroende.

Den lilla spillra som finns kvar av harrbeståndet bör kunna räcka för att säkra en genbank, men det arbetet måste starta omgående. Att sätta ut harr yngel eller befruktad rom i kläckningslådor där rommen är skyddad kan vara en lämplig åtgärd för att få fram en ny generation.

I Kårsbyån vid Motala förekom ingen harrlek vid inventeringen 1987. Beståndet där har skapats av ideellt arbetande sportfiskare i Motala som restaurerat ån och planterat ut harr yngel från andra åar som mynnar i Vättern. Inom vår klubb finns medlemmar som idag hjälper Länsstyrelsen i Jönköping med lekinventering och provfiske, men de börjar tröttna på att samla in statistikunderlag som endast kan visa för kommande generationer hur snabbt harren i Vättern utrotades. Vi ställer gärna upp och arbetar med konkreta åtgärder som kan rädda harren åt kommande generationer. Det finns många medlemmar i vår klubb och andra fiskeklubbar runt Vättern som har lång och god erfarenhet av harrens liv och leverne i sjön.

Fiskeriverket borde göra ett upprop bland fiskeklubbar runt Vättern för att få del av lokala erfarenheter och be intresserade att ställa upp och hjälpa till med fältarbete för att rädda harren.

Ett fångstförbud enligt Vätternvårdsförbundets förslag skulle minska intresset för harrfisket och därmed också för harren som fiskart.

Habo Sportfiskeklubb

Marcus Lindell
ordförande